

สร้างการเข้าถึง ข้อมูลเปิด ด้วยกฎหมายที่เื้ออำนวย

เขมภัทร ทฤษฎีคุณ

กฎหมายไทยไม่เปิดเผยข้อมูล?

TDRI THAILAND
DEVELOPMENT
RESEARCH
INSTITUTE

ไทยมีกฎหมาย (และองค์กร) เกี่ยวกับด้านข้อมูลเยอะมาก
แต่กฎหมายจำนวนมากส่งสัญญาณไม่เหมือนกัน

กฎหมายพื้นฐาน 7 ฉบับ

อาทิจ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร พ.ร.บ. สกิติ
และ พ.ร.บ. DGA และมีกฎหมายอื่นๆ
ที่กำหนดเรื่องข้อมูลอีกจำนวนมาก

หน่วยงานด้านข้อมูล

มีเป็นจำนวนมาก อาทิ NSO,
DGA, BDI และ DOPA

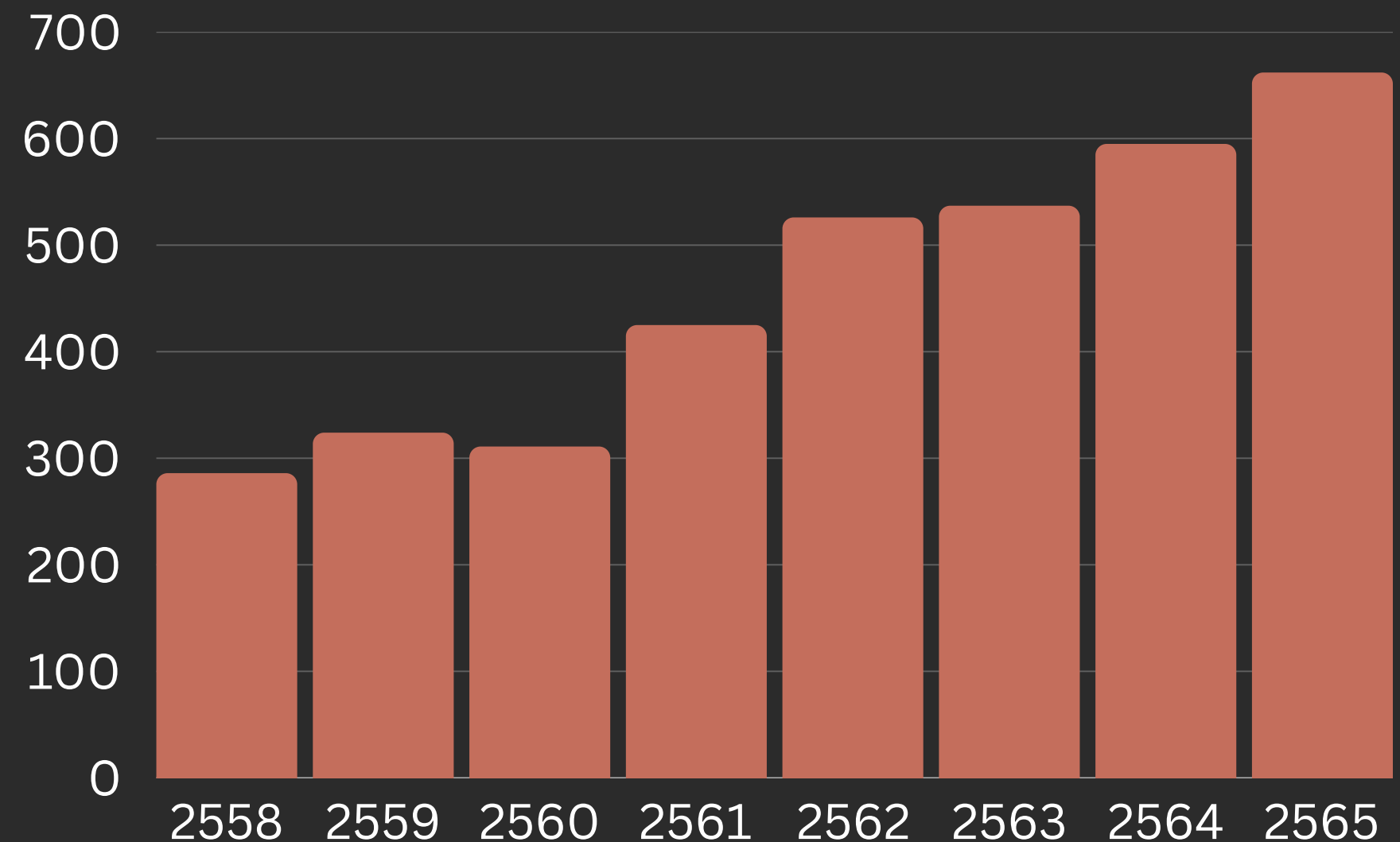
ข้อมูลควรเปิด...ยังไม่เปิด?

ไทยมี พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารราชการ ตั้งแต่ปี 2540 แต่สถานการณ์การเปิดเผยข้อมูลกลับไม่ดีขึ้น

สถิติการอุทธรณ์คำขอให้เปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารราชการมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นต่อ
เนื่อง

โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2558 - 2565
มีคำขออุทธรณ์เฉลี่ยปีละ 458 คำขอ

คำร้องขอเปิดเผยส่วนใหญ่ถูกปฏิเสธ
เนื่องจากภาครัฐมองว่าประชาชน
ไม่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารราชการ (2558 - 2565)

ทำไมรัฐไทย...ยังเปิดข้อมูลได้ไม่ดี? TDRI

THAILAND
DEVELOPMENT
RESEARCH
INSTITUTE

กฎหมาย
(กระบวนการ)

เทคโนโลยี

วัฒนธรรม

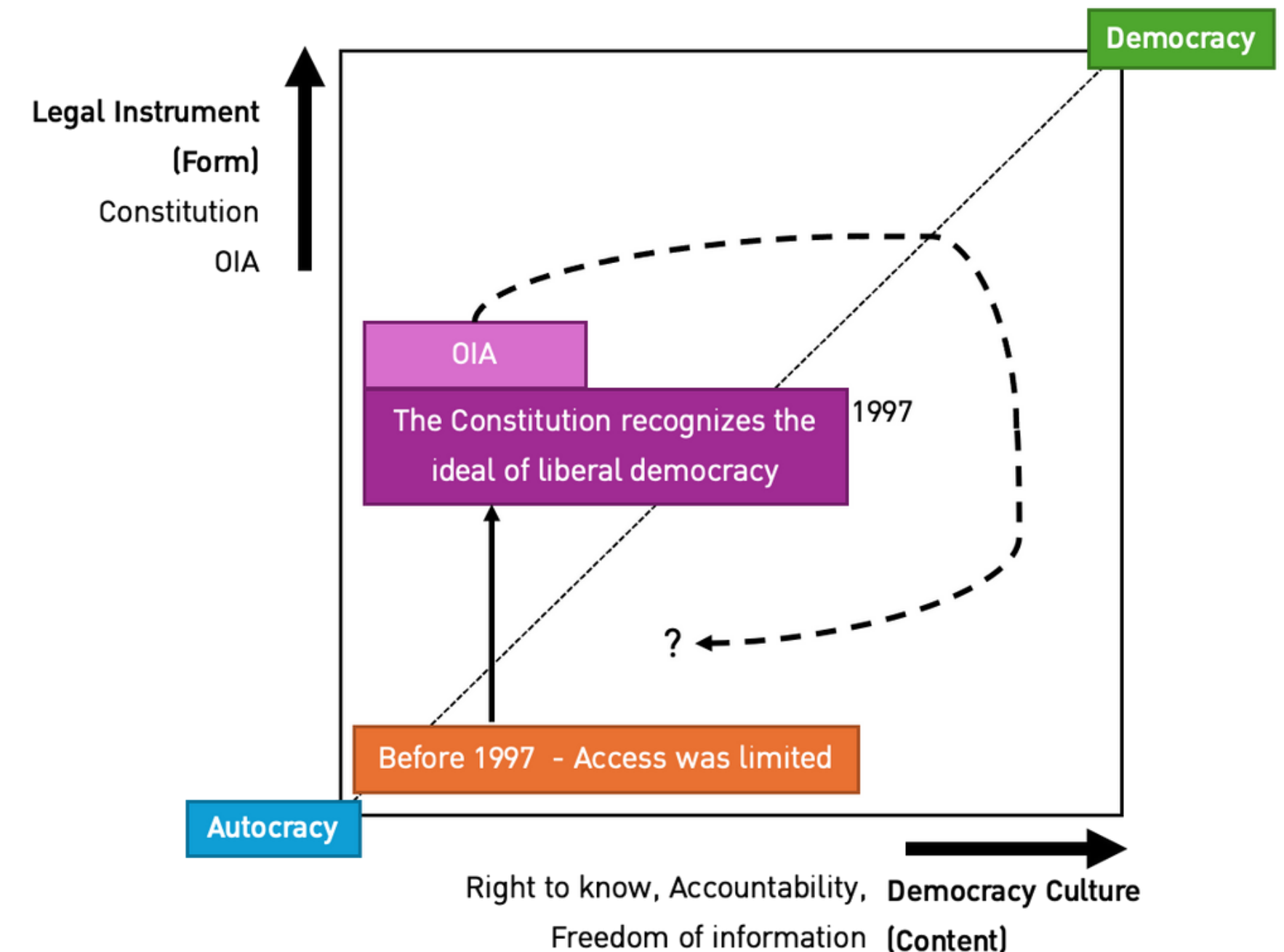
สังคมไทยอยู่ตรงไหน?

การเปิดเผยข้อมูลกำลัง หลงทาง?

การเปลี่ยนแปลงเชิงสถาบัน แต่ไม่แก้ไข
วัฒนธรรมทางการเมืองที่ปิดกั้นข้อมูล
และละเลยอำนาจของประชาชน กฎหมาย
ข้อมูลข่าวสาร จึงไม่รับประกัน
ประชาธิปไตยหรือความโปร่งใส

นโยบายที่คลุมเครือกับวัฒนธรรม
ที่ไม่เปลี่ยนแปลง และกลไกที่ไม่มี
ประสิทธิภาพ ทำให้การบังคับใช้
กฎหมายนี้ล้มเหลว

ภาพ พัฒนาการของกฎหมายข้อมูลข่าวสาร

ที่มา: เขมภักธ ทฤษฎีคุณ (2567)

FOIA ของสหรัฐอเมริกา เป็นตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ

การแก้ไขในปี 2016 และการตีความของศาลสหรัฐอเมริกาที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย

- ปรับขอบเขตของข้อมูลข่าวสาร
- เปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการข้อมูล
- กระชับการใช้ข้อยกเว้นให้เข้มงวด
- กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาให้โปร่งใส

ภาพ FOIA Portal

ที่มา: FOIA.gov

สร้างเสาหลักให้เกิดข้อมูลเปิด

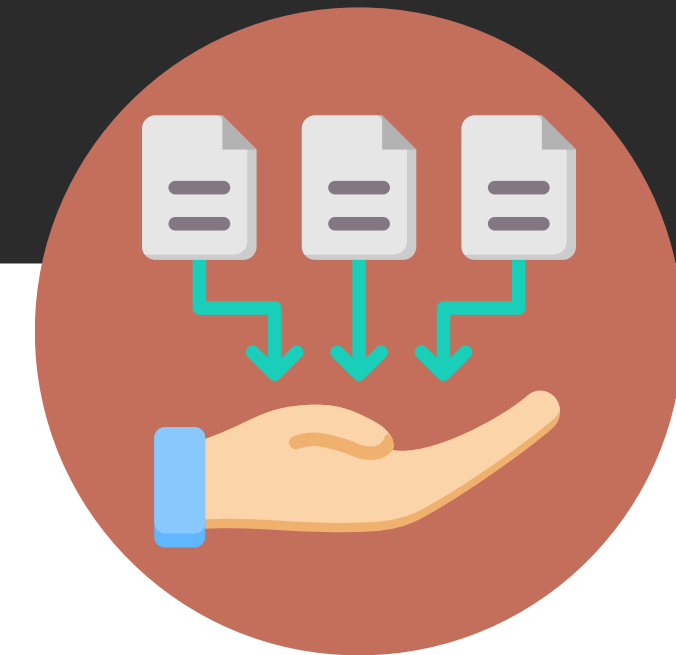
ปรับปรุงหลักการของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ให้ตอบรับข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

**ปรับขอบเขต
สู่ข้อมูลสาธารณะ**

**ปรับข้อยกเว้น
ให้แคบและชัดเจน**

**ปรับช่องทาง
การให้บริการข้อมูล**

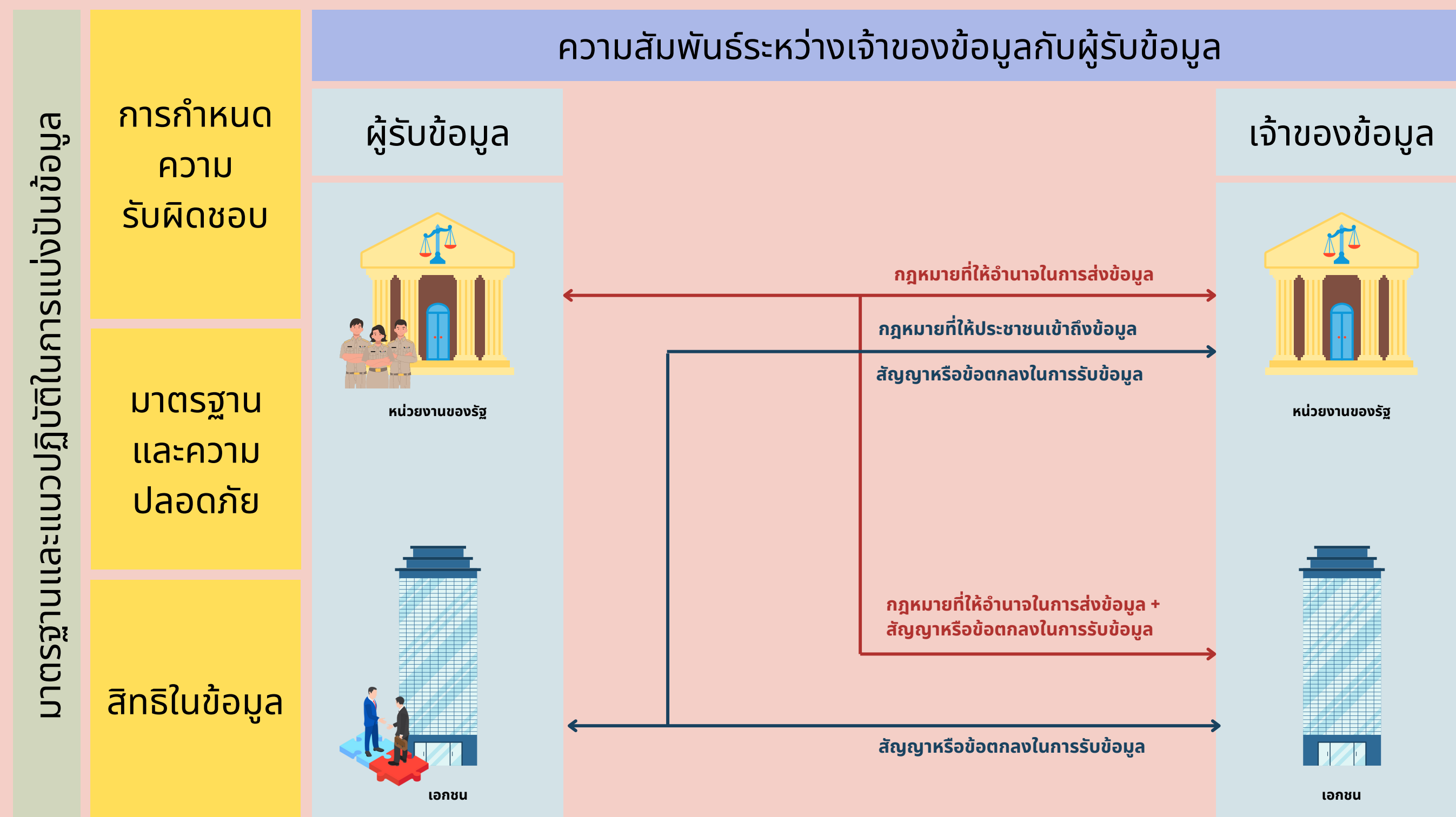

นอกจากเปิดแล้ว...ต้องแบ่งปัน

หัวใจของ ระบบนิเวศของ การแบ่งปันข้อมูล

- สร้างมาตรฐานในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างภาคส่วนต่างๆ
- กำหนดสิทธิและหน้าที่ เพื่อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูล โดยเฉพาะกับเอกชนที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจสูง
- ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ อยู่ในสภาวะที่สามารถเชื่อมโยงและเคลื่อนย้ายไปใช้ประโยชน์ได้

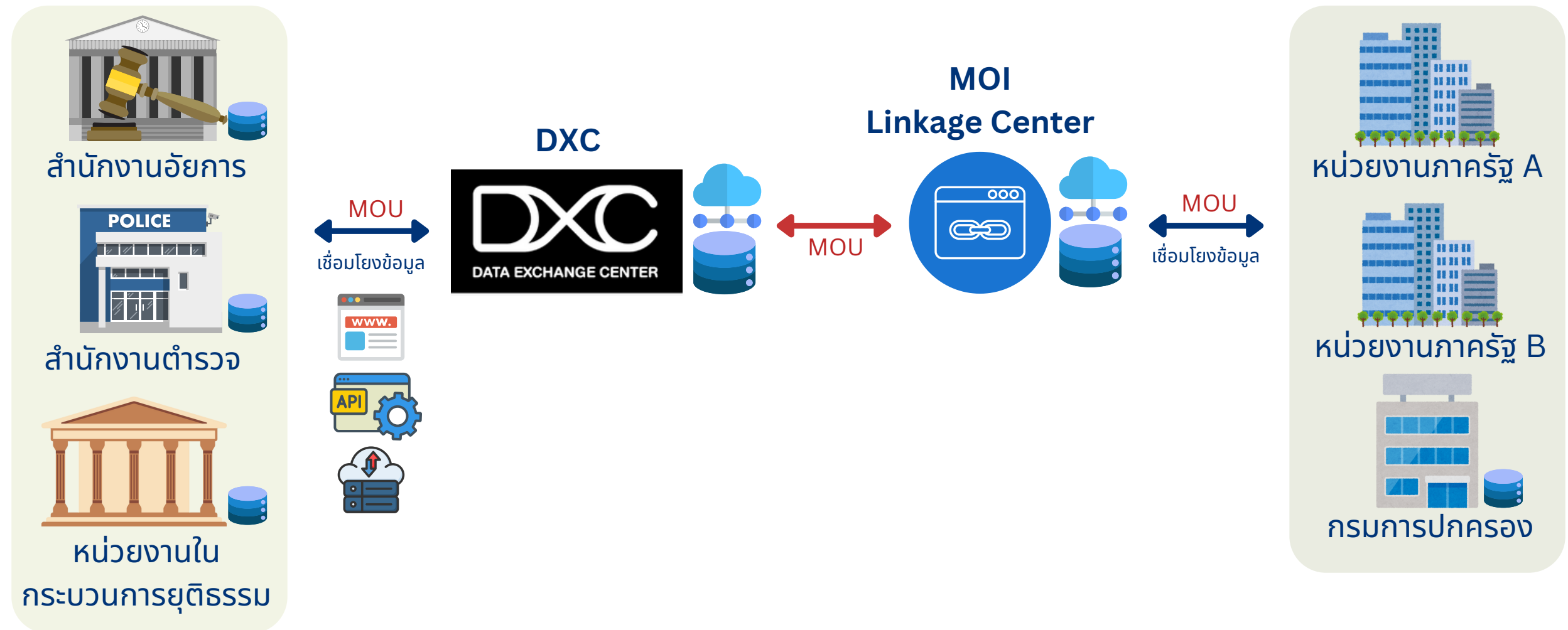
ภาพ ระบบนิเวศของการแบ่งปันข้อมูล

พยายามแบ่งปันแล้ว...แต่ยังไม่พอ

**ภาครัฐ: DXC
(DATA EXCHANGE CENTER)**

- **นโยบาย:** เริ่มจากนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการยุติธรรม จึงมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม (สจร.) เป็นผู้ประสานและดำเนินการจัดตั้งโครงการ DCX ขึ้น
- **ลักษณะการแบ่งปันข้อมูล:** ผ่านเว็บไซต์ ผ่านระบบ API
- **หน่วยงาน:** หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาทิ กรมคุมประพฤติ ปปง. DSI กรมบังคับคดี ฯลฯ ในฐานข้อมูลมากกว่า 60 ฐานข้อมูล
- **มาตรฐานความปลอดภัย:** กำหนดขึ้นการเข้าถึงข้อมูลตามอำนาจหน้าที่
- **MOI Linkage Centre:** กก. ต่างประเทศ กก. กลาโหม กก. มหาดไทย กก.สาธารณสุข

หลักการของกฎหมายแบ่งปันข้อมูล TDRI

THAILAND
DEVELOPMENT
RESEARCH
INSTITUTE

(ร่าง) หลักการของกฎหมายเกี่ยวกับการแบ่งปันข้อมูล

หลักการที่ 1

วัตถุประสงค์และขอบเขต
ของกฎหมาย

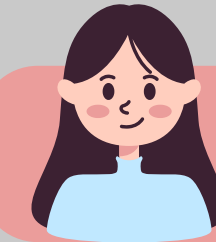
หลักการที่ 2

สิทธิและหน้าที่ในการแบ่งปัน
ข้อมูลของผู้ถือข้อมูล

หลักการที่ 3

สิทธิและหน้าที่ของผู้ใช้ข้อมูล
และบุคคลที่สาม

หลักการที่ 4

สิทธิของ
เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

หลักการที่ 5

ผู้ให้บริการตัวกลางด้านข้อมูล

หลักการที่ 6

หน้าที่และอำนาจของ
หน่วยงานกำกับดูแล

หลักการที่ 7

ความร่วมมือระหว่าง
หน่วยงานกำกับดูแล

หลักการที่ 8

บทกำหนดโทษ